ePublishing

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
EKT NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, Καινοτομία και Οικονομία

Τόμ. 1 (2016)

Πρακτικά Πρώτου Πανελληνίου Συνεδρίου

Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα, Καινοτομία, Αγορά Εργασίας . Η περίπτωση του ΕΑΠ –δυνατότητες και προοπτικές

Ελένη Ν. Σταματίου

doi: 10.12681/elrie.790

https://epublishing.ekt.gr | **e-Εκδότης:** EKT | **Πρόσβαση:** 09/09/2026 14:08:04

Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα, Καινοτομία, Αγορά Εργασίας . Η περίπτωση του ΕΑΠ –δυνατότητες και προοπτικές

Ελένη Ν. Σταματίου

elestamlac@gmail.com

Αρχιτέκτων Μηχανικός ΕΜΠ, MSc Περιφερειακής Ανάπτυξης, Δρ. Πολεοδομίας (PhD, PPhD)

Τ.Καθηγήτρια-Σύμβουλος ΣΕΠ ΕΑΠ, Ειδική Επιστήμονας Συνηγόρου του Πολίτη

Περίληψη

Αντικείμενο της εργασίας αποτελεί η αποτίμηση της λειτουργίας και η εξέλιξη του ΕΑΠ από την έναρξή του έως σήμερα, με μελέτη περίπτωσης αυτή του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών ΠΣΠ 50 - ‘‘περιβαλλοντικός σχεδιασμός πόλεων και κτιρίων’’, ο εντοπισμός προβλημάτων, δυσλειτουργιών και δυσχερειών κατά την υπερδεκαπενταετή λειτουργία του και ζητημάτων προς βελτίωση και η παράθεση προτάσεων. Το ΕΑΠ (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο), συνδυάζοντας τη σύγχρονη τεχνολογία με το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό, την εξαποστάσεως εκπαίδευση, τη δια βίου μάθηση, την έρευνα και την καινοτομία σε πολλά επίπεδα (ευελιξία, αξιοποίηση χρόνου και χώρου, κ.ά.), καλείται με βάση την έως σήμερα εμπειρία, τις επισημάνσεις των σπουδαστών και αποφοίτων, τις παρατηρήσεις διδασκόντων και συνεργατών, τη βιβλιογραφία -ελληνική και ξενόγλωσση, έντυπη και διαδικτυακή- και κυρίως βάσει αποτελεσμάτων συναφούς έρευνας ερωτηματολογίου ικανού δείγματος που διεξήχθη στην Ελλάδα κατά τα προηγούμενα έτη, αλλά και με δεδομένη την κοινωνικοικονομική συγκυρία, να θέσει νέους στόχους. Επίσης να αυξήσει την αξιοπιστία, το κύρος και την ανταγωνιστικότητά του.

Λέξεις κλειδιά: ΕΑΠ, αποτίμηση λειτουργίας ΕΑΠ, Εκπαίδευση στο ΕΑΠ, εξαποστάσεως εκπαίδευση

Abstract

Scope of this article is to assess the functioning and development of the Hellenic Open University from its inception to date , with case study the Graduate study Program PSP 50 - " Environmental planning of cities and buildings", identifying dysfunctions problems and difficulties in over 15 years of operation and issues for improvement and juxtaposition of proposals. The Hellenic Open University combining modern technology with the appropriate human resources, distant learning, lifelong learning, research and innovation at many levels (flexibility, time and space utilization, etc.), is called, by built experience to date, to act on observations and recommendations from current students and former graduates, faculty and teacher collaborators - Greek literature and foreign language, printed and teaching material- and mainly based on relevant research questionnaire of sufficient sample size survey that was held in Greece in recent years , given the existing socio-economic crisis of Greece, to set new long term goals and to increase its credibility, prestige and competitiveness.

Keywords: Hellenic Open University, assessment of the functioning of the Hellenic Open University, Education at the Hellenic Open University, distant learning

1. Η φυσιογνωμία του ΕΑΠ

Το ΕΑΠ, Δημόσιο Πανεπιστήμιο, απολύτως ισότιμο με τα άλλα Α.Ε.Ι. της χώρας παρέχει στους αποφοίτους του όλα τα προβλεπόμενα από το ισχύον νομικό πλαίσιο της χώρας

επαγγελματικά δικαιώματα. Με τον Ν.2552/97 εισάγονται επτά βασικές καινοτομίες (ΕΑΠ, ιστοσελίδα):

1. Η προσφορά των σπουδών, αποκλειστικά με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως διδασκαλίας.

2. Η εφαρμογή του αρθρωτού συστήματος και η αντικατάσταση του Τμήματος από το ευέλικτο σχήμα του "Προγράμματος Σπουδών", που μπορεί εύκολα να μεταβάλλεται ανάλογα με τις εκάστοτε κοινωνικές και μορφωτικές ανάγκες.

3. Η πιστοποίηση των σπουδών σε 5 διαφορετικά επίπεδα, που καλύπτουν το χώρο από τη μεταδευτεροβάθμια επιμόρφωση έως το διδακτορικό δίπλωμα.

4. Η ίδρυση Εργαστηρίου Εκπαιδευτικού Υλικού και Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας.

5. Η ίδρυση Μονάδας Εσωτερικής Αξιολόγησης.

6. Η απλούστευση της διοικητικής δομής με την κατάργηση του πρυτανικού συμβουλίου και τη θεσμοθέτηση ολιγάριθμης αλλά αντιπροσωπευτικής Συγκλήτου.

7. Ο καθορισμός ως βασικής λειτουργικής μονάδας του ΕΑΠ της Θεματικής Ενότητας, που καλύπτει ένα διακεκριμένο αντικείμενο σε προπτυχιακό ή μεταπτυχιακό επίπεδο. Κάθε Θ.Ε. περιλαμβάνει ύλη, που αντιστοιχεί σε τρία εξαμηνιαία μαθήματα των ελληνικών Α.Ε.Ι.

Για το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017, το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο προσφέρει τη δυνατότητα παρακολούθησης Μεμονωμένων Θεματικών Ενοτήτων από απόσταση, χωρίς υποχρέωση εγγραφής σε ολόκληρο Πρόγραμμα Σπουδών (ΕΑΠ ιστοσελίδα). Επομένως, οι προσφερόμενες καινοτομίες, ο περιορισμός της γραφειοκρατίας, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, η χρήση νέων τεχνολογιών, το ευέλικτο σύστημα σπουδών, η εξοικονόμηση χρόνου για τους σπουδαστές αλλά και χώρου, δεδομένης της λειτουργίας του σχεδόν αποκλειστικά τα Σαββατοκύριακα, αποτελούν στοιχεία προσέλκυσης τόσο για σπουδαστές όσο και διδάσκοντες.

2. Προφίλ φοιτητών μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών ΕΑΠ-ΠΣΠ 50

Ανήκουν σε ευρύ ηλικιακό φάσμα (-30 έως και 60+), στην πλειονότητά τους στην ηλικιακή κλίμακα 40-55. Απασχολούνται ως δημόσιοι υπάλληλοι σε κεντρικούς φορείς της Διοίκησης, σε ΟΤΑ, ή στον ημιδημόσιο τομέα, μόνιμοι ή αορίστου χρόνου, ζουν και εργάζονται στην Αθήνα ή σε μεγάλα αστικά κέντρα της περιφέρειας, αρκετοί σε θέσεις ευθύνης και έχουν αξιόπιστη εργασιακή εμπειρία. Θεωρούν τις μεταπτυχιακές σπουδές απαραίτητες για διεύρυνση των γνώσεών τους γύρω από το αντικείμενο των πρώτων σπουδών τους και το πιστοποιητικό σπουδών/μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, αναγκαίο για λόγους επαγγελματικής ανέλιξης ή για δυνατότητα μετακίνησης σε άλλη υπηρεσία με περισσότερες απαιτήσεις εισαγωγής.Ποσοστό αυτών, πάντως, κατέχει ήδη μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών σε σχετικό αντικείμενο από την Ελλάδα ή το εξωτερικό (κυρίως από κράτη της Ε.Ε.). Σχεδόν στο σύνολό τους έχουν οικογενειακές υποχρεώσεις και αντιμετωπίζουν πίεση χρόνου. Η επιλογή του ΕΑΠ έγινε συνειδητά λόγω της ευελιξίας λειτουργίας που παρέχει, της μη αναγκαιότητας καθημερινής παρουσίας, της εξοικονόμησης χρόνου, της ελευθερίας διαχείρισης και κατανομής του χρόνου μελέτης και ενασχόλησης με τις σπουδές, της πολύ εξυπηρετικής δυνατότητας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και επικοινωνίας με τους διδάσκοντες σε μεγάλο μέρος των σπουδών, κ.ά.

Τα τελευταία έτη εντοπίζεται ποσοστό νεώτερων κυρίως ατόμων, που είναι άνεργοι και επιζητούν επιπλέον εφόδια προκειμένου να αναζητήσουν εργασία ή νέα απασχόληση.

Στην ΠΣΠ 50, θεματική ευρύτητα με περιεχόμενο που εκτείνεται από το φυσικό και το οικιστικό περιβάλλον μέχρι την ενέργεια, τις εναλλακτικές μορφές της και την οικεία

νομοθεσία αυτών, οι φοιτητές είναι κυρίως των εξής ειδικοτήτων: αρχιτέκτονες, πολιτικοί μηχανικοί (η πλειονότητα, ιστορικά, ανήκει στις δύο αυτές ειδικότητες), τοπογράφοι, δασολόγοι, γεωπόνοι, ηλεκτρολόγοι-μηχανολόγοι, ανθοκόμοι, φυσικοί, αξιωματικοί στρατού και ναυτικού, κ.ά. Αντίστοιχα, η διδακτική ομάδα αποτελείται κυρίως από αρχιτέκτονες.

Γενικά το επίπεδο των υποψήφιων μεταπτυχιακών σπουδαστών είναι υψηλό και επαφίεται στους ίδιους και η μετέπειτα πορεία και απόδοσή τους, στο πλαίσιο της θεματικής ενότητας και της ευρύτερης λειτουργίας του ΕΑΠ καθώς και της συμβολής των διδασκόντων.

3. Σημεία αιχμής προς συζήτηση και βελτίωση

Σε προκαταρτική φάση της έρευνας ερωτηματολογίου, που θα αναλυθεί στη συνέχεια, οι ερωτηθέντες φοιτητές και απόφοιτοι του ΕΑΠ έκριναν ως σημεία αιχμής προς συζήτηση και βελτίωση τα ακόλουθα:

Προγράμματα σπουδών: Από την έναρξη της λειτουργίας του μέχρι σήμερα, έχει διαπιστωθεί επέκταση και εμπλουτισμός με νέα προγράμματα σπουδών, τόσο στο προπτυχιακό, όσο κυρίως στο μεταπτυχιακό επίπεδο, όπου η ΠΣΠ 50 ανήκει στα πρώτα προγράμματά του. Το τελευταίο διάστημα το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο ευρίσκεται σε μία δυναμική φάση ανανέωσης των προγραμμάτων σπουδών του, του υλικού και του τρόπου παροχής της εκπαίδευσης.

Δίδακτρα-Υποτροφίες:Η έκπτωση στα δίδακτρα ανά θεματική ενότητα, όπως και οι περισσότερες δόσεις αποπληρωμής έφεραν ανακούφιση σε μεγάλο αριθμό φοιτητών του ΕΑΠ, δεδομένου ότι το ύψος αυτών, είχε θεωρηθεί υψηλό από μεγάλο μέρος φοιτητών και είχε από ετών καταστεί ασύμφορο για την πλειονότητά τους. Σημαντική οικονομική συμβολή προσφέρουν οι υποτροφίες του ΕΑΠ που δίνονται με βάση ακαδημαϊκά κριτήρια (αριστεία), αλλά και με κοινωνικοοικονομικά.

Φοιτητική κάρτα:οι κάτοχοι πρέπει να έχουν τα ίδια ακριβώς δικαιώματα με αυτούς των κατόχων των συμβατικών κρατικών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης στη χώρα.Σε παρελθόντα έτη πολλοί ήταν οι φοιτητές, κυρίως από την περιφέρεια της χώρας, που διαμαρτύρονταν ότι συναντούσαν δυσκολίες και αρνήσεις κυρίως από πλοιοκτήτριες εταιρίες όταν επιχειρούσαν την έκδοση φοιτητικού εισιτηρίου.

Διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη: Καταλυτικής σημασίας είναι η συμβολή του αντίστοιχου δυναμικού στην πολυετή πλέον λειτουργία του ΕΑΠ, η οποία συμπεριλαμβάνεται ως αντικείμενο αξιολόγησης στη συναφή διαδικασία κατ΄έτος.

Επιλογή διδακτικού προσωπικού (ΣΕΠ): Η αξιοκρατική επιλογή διδασκόντων βάσει συνολικών προσόντων βιογραφικού (ακαδημαϊκών τίτλων, δημοσιεύσεων, επαγγελματικής εμπειρίας, κ.ά.) και ανεξαρτήτως της ιδιότητας του μέλους ΔΕΠ ή μη, ήταν στοιχείο που προσέδιδε κύρος στο ΕΑΠ και έδειχνε ανεξαρτησία από συντεχνιακές προτιμήσεις ή κυριαρχία συμφερόντων. Απαραίτητο είναι να ακολουθηθεί μια αξιόπιστη διαδικασία επιλογής, π.χ. στο πρότυπο της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης, όπου προτιμητέα για διδάσκοντες είναι τα άτομα με ανταγωνιστικό βιογραφικό.

Αξιολόγηση διδακτικού προσωπικού από φοιτητές:Η αξιολόγηση αυτή, στην οποία δεν έχουν πρόσβαση οι βαθμολογούμενοι διδάσκοντες ξεκίνησε να γίνεται σε έντυπη μορφή και στη συνέχεια ηλεκτρονικά. Περιέχει σειρά ερωτήσεων, η πλειονότητα των οποίων αναφέρεται στους διδάσκοντες και την απόδοσή τους και οι υπόλοιπες στο σύστημα του ΕΑΠ, αλλά και στην απόδοση και εξυπηρέτηση του διοικητικού και γραμματειακού προσωπικού.Καλό είναι η αξιολόγηση αυτή να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη συνολική

αξιολόγηση των διδασκόντων και η πρακτική αυτή της αξιολόγησης διδασκόντων να επεκταθεί σε όλα τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Επικαιροποίηση διδακτέας ύλης: Ειδικά στις θετικές επιστήμες ή σε αυτές που το αντικείμενο παρουσιάζει εξελίξεις, απαραίτητη είναι η επικαιροποίηση της ύλης. Τα βιβλία της θεματικής ενότητας ΠΣΠ 50 (Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός Πόλεων και Κτιρίων) είναι έκδοσης 1999. (ΕΑΠ 1999). Στο διάστημα μέχρι σήμερα έχουν σημειωθεί εξελίξεις τόσο στον χωρικό σχεδιασμό και την αστική ανάπτυξη, όσο και στην περιβαλλοντική διαχείριση, τα οποία θα πρέπει να συμπεριληφθούν με κάποιο τρόπο στην διδακτέα ύλη. Πέρα από τη νομοθεσία αυτή καθεαυτή που έχει εμπλουτιστεί, έχει μεταβληθεί ιδιαίτερα ο αστικός ιστός, έργα και χρήσεις γης που συνόδευσαν την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων 2004 αποτελούν από ετών αντικείμενα διερεύνησης προς ορθή διαχείριση, ενώ πιο πρόσφατα η συγκυρία της οικονομικής κρίσης, οδήγησε σε συρρίκνωση ή κατάργηση φορέων προστασίας, σε ακύρωση έργων υποδομών, κ.ά. Ηδη πριν την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης, υπήρξαν προτάσεις προς τη Διοίκηση του ΕΑΠ, ακόμη και εθελοντικής προσφοράς για συγγραφή έστω μέρους επικαιροποιημένης ύλης, συμπεριλαμβανομένων διορθώσεων από παροράματα. Σε μεμονωμένο επίπεδο διδάσκοντες μερίμνησαν ώστε να μη λείψει από φοιτητές η απαραίτητη γνώση και εμπειρία.

Ποσόστωση στη βαθμολογία διπλωματικών:Η πρακτική της ποσόστωσης στη βαθμολογία κατά τος ημέρες παρουσίασης και εξέτασης διπλωματικών εργασιών απέχει πολύ από μια αξιοκρατική και δίκαιη πρακτική.Ιστορικά συμβαίνει την α΄ημέρα εξέτασης να παρουσιάζεται μεγάλος αριθμός πολύ καλών ή και εξαιρετικών διπλωματικών εργασιών και την επόμενη το αντίθετο, ή και αντίστροφα. Επομένως, απαραίτητο είναι οι υποψήφιοι διπλωματούχοι με εξαιρετικές διπλωματικές εργασίες να αντιμετωπίζονται με δικαιοσύνη και ισονομία. Επίσης απαραίτητο είναι η τακτική των διδασκόντων να συμβάλει στη διατήρηση της αξιοπιστίας του διδακτικού προσωπικού και του ιδρύματος.

Εισαγωγή φοιτητών με κλήρωση ή μη: Στο προπτυχιακό επίπεδο, ιδιαίτερα, όπου οι υποψήφιοι, κατά κανόνα είναι μόνο απόφοιτοι Λυκείου, η κλήρωση δεν είναι ο ενδεδειγμένος τρόπος επιλογής, ειδικά αν το ζητούμενο είναι η αξιοκρατία. Θα έπρεπε να γίνεται μια πρώτη εκκαθάριση των βιογραφικών και των πιστοποιητικών, ώστε η προτεραιότητα επιλογής να συσχετίζεται με τον υψηλότερο βαθμό απολυτηρίου και δευτερευόντως την εργασιακή εμπειρία, κ.ά., με σκοπό να διασφαλιστεί αξιοκρατία και μια εγγύηση ενός minimum γνωστικού επιπέδου. Η διαδικασία αυτή απαιτεί βέβαια την απασχόληση διοικητικού προσωπικού, αλλά προσδίδει αξιοπιστία και κύρος στο αποτέλεσμα επιλογής.Θετικό είναι το γεγονός ότι για πρώτη φορά καταργείται η κλήρωση στην επιλογή των φοιτητών στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο για το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017.

Πλαγιαρισμός: Πιο πρόσφατα για την αποφυγή του πλαγιαρισμού έχει καθιερωθεί αντίστοιχο σύστημα ανίχνευσης, που, όμως, πρέπει να χρησιμοποιεί τα σωστά ‘’φίλτρα’’, ώστε να αποφεύγονται υπερβολές στην αξιολόγηση και τη βαθμολογία. Ασφαλώς πλαγιαρισμός δεν μπορεί να θεωρηθεί η χρήση προτάσεων ή λέξεων που αποτελούν καθιερωμένες λέξεις, φράσεις, ή τίτλους ενοτήτων εργασιών και είναι κοινές στο σύνολο σχεδόν των δημοσιευμένων εργασιών (όπως οι λέξεις: Εισαγωγή, Περιεχόμενα,Υπόθεση Εργασίας, Βιβλιογραφία, κ.ά ή αντίστοιχα καθιερωμένες φράσεις).

Κατόπιν των ανωτέρω, απαραίτητες είναι οι ανάλογες βελτιώσεις και ρυθμίσεις για τη διασφάλιση της δημοκρατικής και αξιόπιστης λειτουργίας αυτού του Πανεπιστημίου, το οποίο με σημαντικό κοινωνικό ρόλο και σπουδαία εκπαιδευτική αποστολή απευθύνεται σε ωριμότερης ηλικίας και με επαγγελματικά και οικογενειακά βάρη πολίτες, που επιβαρύνονται με δίδακτρα σπουδών. Στη σύγχρονη συγκυρία της κοινωνικο-οικονομικής κρίσης, οι συντελεστές του στο σύνολό τους, όπως και η Πολιτεία πρέπει να μεριμνήσουν ανάλογα και να εξασφαλίσουν όλα αυτά τα εχέγγυα για τη δέουσα και άρτια λειτουργία του ιδρύματος.

4. Έρευνα ερωτηματολογίου

Κατά το διάστημα 2012-2013 διεξήχθη ηλεκτρονικά έρευνα ερωτηματολογίου 12 ερωτήσεων που απευθύνθηκε σε 400 άτομα, με ανταποκριθέντες 387 άτομα, φοιτητές και αποφοίτους της θεματικής ενότητας ΠΣΠ 50 (Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός Πόλεων και Κτιρίων).Οι ερωτήσεις είχαν ‘‘ ανοικτές’’ απαντήσεις, οι οποίες στη συνέχεια ομαδοποιήθηκαν προς διευκόλυνση της έρευνας.

1)Προγράμματα σπουδών:Ικανή η ποικιλία ή αναγκαίος ο περαιτέρω εμπλουτισμός;(σχ.1)

-Απαραίτητος ο εμπλουτισμός με νέα προγράμματα σπουδών, κατάλληλα και με προοπτικές απασχόλησης στη συγκυρία της κρίσης (85%)

-Σταδιακά αναγκαίος ο εμπλουτισμός των προγραμμάτων σπουδών (12%)

-Ικανή η ποικιλία και ο αριθμός μέχρι τώρα (3%)

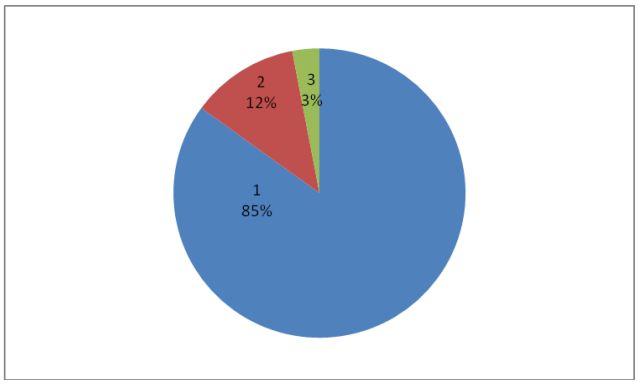

Σχήμα 1. Προγράμματα σπουδών:Ικανή η ποικιλία ή αναγκαίος ο περαιτέρω εμπλουτισμός;

2) Ποιο είναι το σοβαρότερο πρόβλημα ως προς τη φοίτησή σας στο ΕΑΠ;(σχ.2)

-Το οικονομικό- τα δίδακτρα, ας διατηρηθούν οι υποτροφίες σπουδών (82%)

-Τα μεταπτυχιακά προγράμματα φιλοξενούνται μόνο σε 3 πόλεις (14%)

-Το σύστημα γίνεται ολοένα πιο δύσκολο για τους φοιτητές (4%)

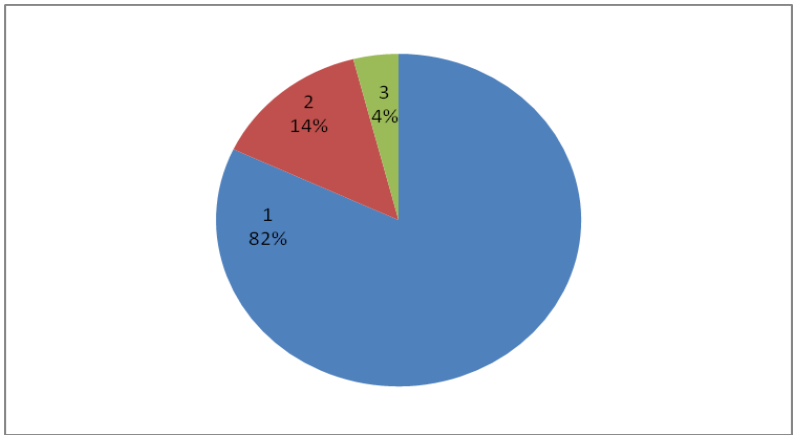

Σχήμα 2. Ποιο είναι το σοβαρότερο πρόβλημα ως προς τη φοίτησή σας στο ΕΑΠ;

3) Πιστεύετε ότι το μεταπτυχιακό δίπλωμα/σπουδές του ΕΑΠ σας βοήθησε ή θα σας βοηθήσει επαγγελματικά/εργασιακά;(σχ.3)

-Ηδη έχω βοηθηθεί πολύ (15%)

-Ναι, αρχίζω να διαπιστώνω τη χρησιμότητά του (3%)

-Αυτός ήταν και ο λόγος που επέλεξα το πρόγραμμα (82%)

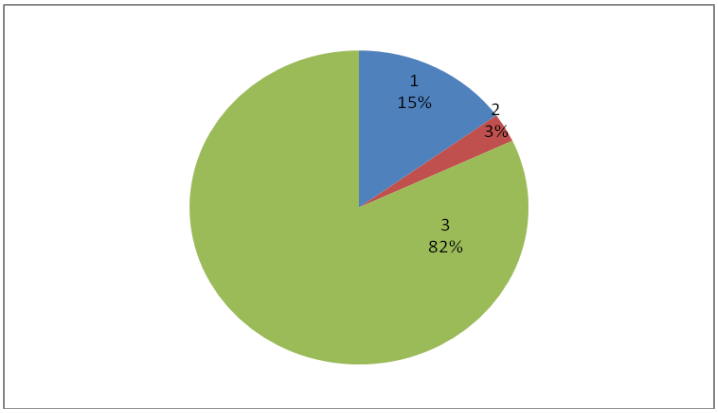

Σχήμα 3. Πιστεύετε ότι το μεταπτυχιακό δίπλωμα/σπουδές του ΕΑΠ σας βοήθησε ή θα σας βοηθήσει επαγγελματικά/εργασιακά;

4) Οι διοικητικές-γραμματειακές υπηρεσίες του ΕΑΠ αποδίδουν (σχ.4):

-Αψογα (55%)

-Διακριτά καλύτερα από των συμβατικών ΑΕΙ/ΑΤΕΙ (40%)

-Δεν ξέρω (5%)

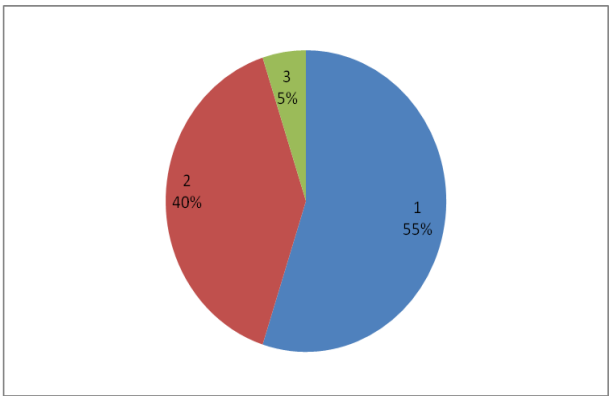

Σχήμα 4. Οι διοικητικές-γραμματειακές υπηρεσίες του ΕΑΠ αποδίδουν;

5) Η άποψή σας για τη λειτουργία του ΕΑΠ συγκριτικά με τα συμβατικά ΑΕΙ στην Ελλάδα (Σχ.5)

-Με την προϋπόθεση ότι θα επαναφέρει την αξιοκρατία στην επιλογή ΣΕΠ/Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού και λαμβάνει σοβαρά υπόψη τις εκθέσεις αξιολόγησης που συμπληρώνουν οι φοιτητές, μπορεί να έχει καλύτερη λειτουργία (42%).

-Από το ΕΑΠ εξαρτάται να μην υιοθετεί τα κακώς κείμενα των συμβατικών ΑΕΙ, αλλά να διακρίνεται όγω αξιοκρατίας και ποιότητας (41%).

-Είναι καλύτερο, πιο καινοτόμο, πιο ευέλικτο κι ευχερές για άτομα που έχουν περάσει τη μέση σπουδαστική ηλικία (17%).

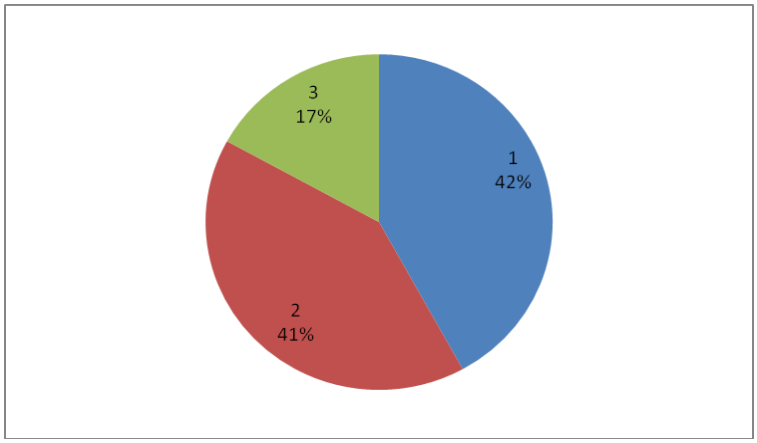

Σχήμα 5. Η άποψή σας για τη λειτουργία του ΕΑΠ συγκριτικά με τα συμβατικά ΑΕΙ στην Ελλάδα;

6) Οι καινοτομίες και η ευελιξία στη λειτουργία του ΕΑΠ (Σχ.6):

-ήταν ο λόγος που το επέλεξα σε σχέση με άλλα ΑΕΙ/ΑΤΕΙ (59%)

-είναι ο λόγος που διακρίνεται από τα συμβατικά ΑΕΙ (30%)

-πρέπει να διατηρηθούν κι ενισχυθούν (11%)

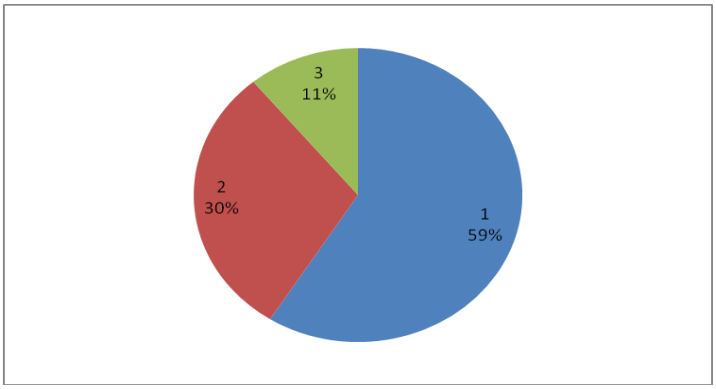

Σχήμα 6. Οι καινοτομίες και η ευελιξία στη λειτουργία του ΕΑΠ

7) Ποια στοιχεία κρίνουν την καταλληλότητα ενός ΣΕΠ (Σχ.7);

-Η ανταπόκριση στα καθήκοντά, η ευρυμάθεια, η ικανότητανα εμπνέει και να προωθεί (72%)

-Η επάρκεια ως δασκάλου-επιστήμονα και ως συμβούλου (23%)

-Η επιστημονική επάρκεια σε συνδυασμό με τη θετική ενθαρρυντική προσωπικότητα (5%)

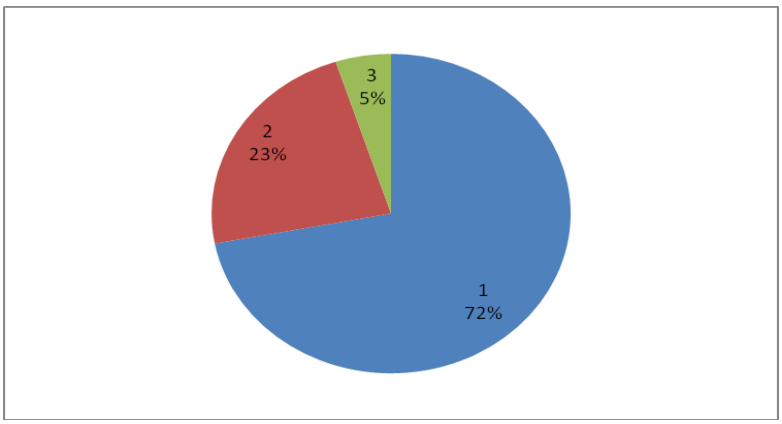

Σχήμα 7. Ποια στοιχεία κρίνουν την καταλληλότητα ενός ΣΕΠ;

8) Επικαιροποίηση διδακτέας ύλης-Απαραίτητη ή μη; (Σχ.8)

-Στην ΠΣΠ 50 και γενικά στις θετικές επιστήμες του ΕΑΠ οπωσδήποτε ναι. Τα βιβλία, γενικά, είναι παλιά (85%)

-Ναι, απαραίτητη (10%)

-Σε λίγα χρόνια από τώρα, να περάσει η κρίση (5%)

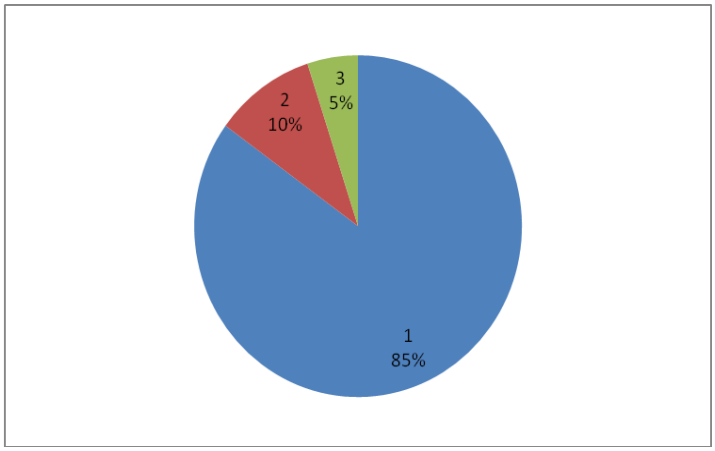

Σχήμα 8. Επικαιροποίηση διδακτέας ύλης-Απαραίτητη ή μη;

9) Ποσόστωση στη βαθμολογία διπλωματικών εργασιών (Σχ.9):

-Τελείως άδικη πρακτική (7%)

-Προσβάλλει την αξιοπιστία του ΕΑΠ(7%)

-Και τα δύο παραπάνω (86%)

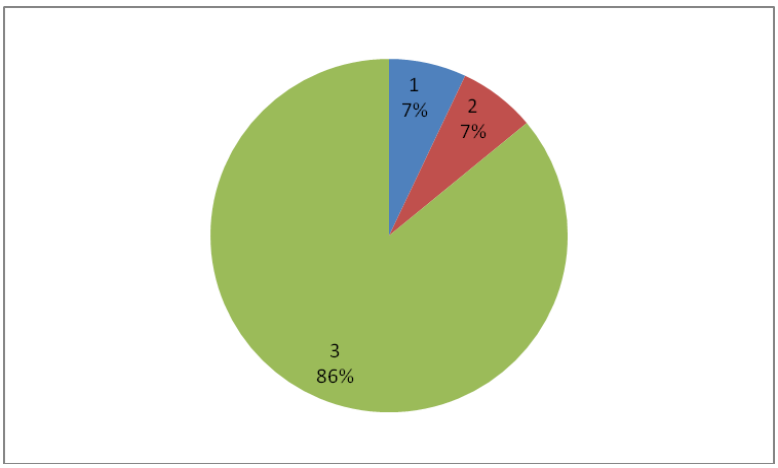

Σχήμα 9. Ποσόστωση στη βαθμολογία διπλωματικών εργασιών;

10) Εισαγωγή φοιτητών: Με κλήρωση ή όχι;

-Πρέπει άμεσα να καταργηθεί η κλήρωση. Δεν συνάδει με αξιοκρατία (10%)

-Απαράδεκτη η κλήρωση, ειδικά στην προπτυχιακή φοίτηση (10%)

-Και τα δύο παραπάνω (80%)

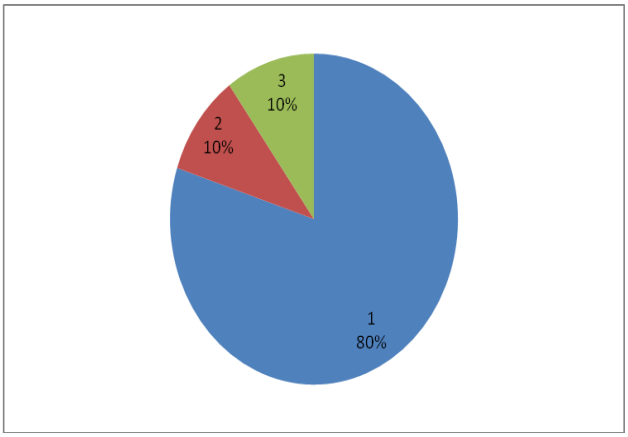

Σχήμα 10. Εισαγωγή φοιτητών: Με κλήρωση ή όχι;

11) Αξιολόγηση διδακτικού προσωπικού από φοιτητές (Σχ.11)

-Απαραίτητη, να εφαρμοσστεί σε όλα τα ΑΕΙ/ΤΕΙ (5%)

-Να συμπεριλαμβάνεται σοβαρά στη γενική αξιολόγηση των διδασκόντων (9%)

-Και τα δύο παραπάνω (86%)

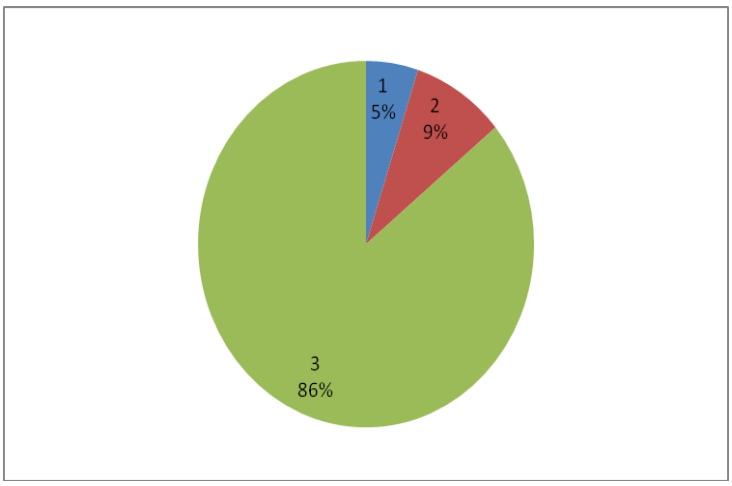

Σχήμα 11. Αξιολόγηση διδακτικού προσωπικού από φοιτητές

12) Πώς πρέπει να πορευτεί το ΕΑΠ μελλοντικά;(Σχ. 12)

-Να ενισχύσει τον τομέα της καινοτομίας(5%)

-Να συνδεθεί περισσότερο με την αγορά εργασίας (10%)

-Και τα δύο παραπάνω (85%)

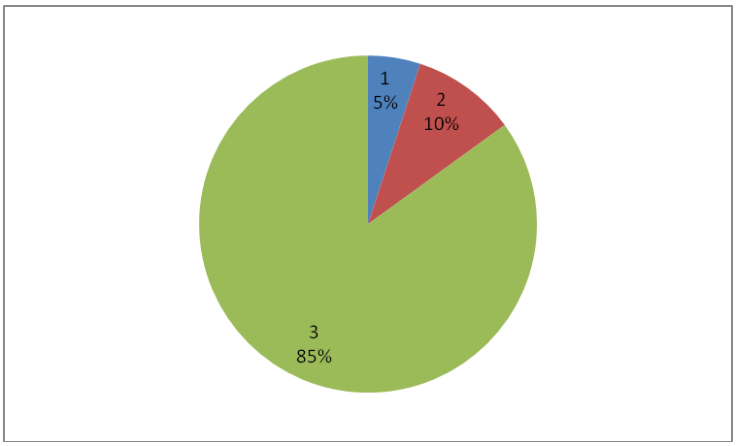

Σχήμα 12. Πως πρέπει να πορευτεί το ΕΑΠ μελλοντικά

5. Διαπιστώσεις

Στη συνέχεια και με βάση τις ανωτέρω απαντήσεις του ερωτηματολογίου και τα ποσοστά που ελήφθησαν, αλλά και με σχολιασμούς των ερωτηθέντων σε συνέχεια ή συμπλήρωση του ερωτηματολογίου (ως διευκρινίσεις, κ. ά.), έγιναν οι ακόλουθες διαπιστώσεις:

1) Απαραίτητος είναι ο εμπλουτισμός με νέα προγράμματα σπουδών, κατάλληλα και με προοπτικές απασχόλησης στη συγκυρία της κρίσης (85%). Οι συνθήκες της κοινωνικο-οικονομικής κρίσης που βιώνει η κοινωνία σήμερα υπαγορεύουν εναλλακτικές λύσεις με ανάπτυξη καινοτομιών και προώθηση νέων τεχνολογιών, συγκριτικά πλεονεκτήματα και ανταγωνιστικότητα, οπότε και εισαγωγή νέων ειδικοτήτων στην αγορά εργασίας. Το ΕΑΠ ακολουθώντας τις ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας στην Ελλάδα αλλά και το εξωτερικό, πρέπει να εμπλουτίζει με νέα προγράμματα σπουδών, τόσο στο προπτυχιακό, όσο κυρίως στο μεταπτυχιακό επίπεδο, εστιάζοντας σε τομείς και κλάδους σπουδών, αλλά και

άλλων τύπων επιμόρφωση, που δεν παρέχουν τα συμβατικά τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας..

2) Το σοβαρότερο πρόβλημα ως προς τη φοίτηση στο ΕΑΠ είναι το οικονομικό (κόστος διδάκτρων) και θεωρείται αναγκαία η διατήρηση των υποτροφιών σπουδών (82%), θεώρηση απόλυτα λογική, εξαιτίας των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης που πλήττει τη χώρα τα τελευταία έτη. Μέρος των φοιτητών ενδέχεται να αντιμετωπίζει πρόσφατη -των τελευταίων μηνών ή ετών- ανεργία, περικοπή μισθών για δημόσιους υπαλλήλους και μισθωτούς, μείωση απολαβών, ενώ και η αύξηση της φορολογίας έχει μειώσει δραστικά τις οικονομικές δυνατότητες των νοικοκυριών. Οι προτεραιότητες πολλών έχουν μετατοπιστεί, πλέον, αμιγώς σε θέματα επιβίωσης. Το ΕΑΠ καλείται να επιδείξει ευαισθησία και ευελιξία (αύξηση αριθμού δόσεων, κ.ά), αλλά και κίνητρα για εκπτώσεις σε δίδακτρα, όπως και πρωτοβουλίες για συνέχιση χορήγησης υποτροφιών, bonus, κ.ά..

3) Το μεταπτυχιακό δίπλωμα/σπουδές του ΕΑΠ, όπως προκύπτει, βοήθησε ή αναμένεται να βοηθήσει επαγγελματικά/εργασιακά τους αποφοίτους ή φοιτητές του ΕΑΠ κι αυτός ήταν ο λόγος επιλογής συγκεκριμένου προγράμματος σπουδών (82%). Αντικείμενα σπουδών τα οποία δεν περιλαμβάνονται στα προγράμματα των συμβατικών ΑΕΙ/ΑΤΕΙ, που μπορεί και να αποτελούν συνδυασμό αντικειμένων και εικάζεται ότι ικανοποιούν ανάγκες της σύγχρονης αγοράς εργασίας, τείνουν να προτιμώνται.

4) Οι διοικητικές-γραμματειακές υπηρεσίες του ΕΑΠ αποδίδουν άψογα (55%) ή τουλάχιστον διακριτά καλύτερα από των συμβατικών ΑΕΙ/ΑΤΕΙ (40%).Οι ερωτηθέντες με βάση την εμπειρία τους θεωρούν ως ιδιαίτερα αποτελεσματικές σε όρους ποιότητας, ποσότητας και αμεσότητας, την παροχή υπηρεσιών του διοικητικού και γραμματειακού προσωπικού του ΕΑΠ.Η αξιοπιστία του διοικητικού και γραμματειακού προσωπικού του ΕΑΠ θεωρείται μεγάλης σημασίας, όταν οι εξυπηρετούμενοι φοιτητές (όπως και οι διδάσκοντες) είναι άτομα με βεβαρυμένη καθημερινότητα.

5) Η λειτουργία του ΕΑΠ συγκριτικά με τα συμβατικά ΑΕΙ στην Ελλάδα κρίνεται ως εξής: Με την προϋπόθεση ότι θα επαναφέρει την αξιοκρατία στην επιλογή ΣΕΠ/Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού και λαμβάνει σοβαρά υπόψη τις εκθέσεις αξιολόγησης που συμπληρώνουν οι φοιτητές, μπορεί να έχει καλύτερη λειτουργία (42%). Επομένως ζητείται εμμέσως πλην σαφώς, η επαναφορά συγκεκριμένων ΣΕΠ, που σύμφωνα με την κρίση των -έμπειρων και αξιόπιστων λόγω προφίλ - μεταπτυχιακών σπουδαστών ή αποφοίτων, διέθεταν -πέραν του ήθους και της έφεσης στη διδασκαλία- πλουσιότατο και πραγματικά ανταγωνιστικό βιογραφικό, προσόντα και αποτελεσματικότητα, αλλά υπερτερούσαν και σε όρους ανταπόκρισης στις ανάγκες των φοιτητών (πχ. ευρύτητα ωραρίου ‘‘γραφείου’’, άμεση ανταπόκριση σε διορθώσεις εργασιών και επιμελής παρακολούθηση διπλωματικών εργασιών). Εμπειρογνώμονες κύρους και με ανταγωνιστικό βιογραφικό (κάτοχοι διδακτορικού και με μεγάλο συγγραφικό έργο και διακεκριμένη εργασιακή και επαγγελματική εμπειρία), ανεξαρτήτως της ιδιότητας του μέλους ΔΕΠ ή μη, πρέπει να προτιμώνται ως διδάσκοντες Οι φοιτητές, όπως οι ίδιοι έχουν επισημάνει σε σχολιασμούς τους συμπληρωματικά του ερωτηματολογίου, συνεργάστηκαν στο ΕΑΠ με διδάσκοντες λαμπρούς επιστήμονες και διακεκριμένους και ταλαντούχους ως ‘‘δασκάλους’’ και συμβούλους, που θα ήταν ουσιαστικής σημασίας για την επιβίωση και εξέλιξη του ιδρύματος, η επαναφορά τους.

6) Οι καινοτομίες και η ευελιξία στη λειτουργία του ΕΑΠ (τρόπος παρακολούθησης, αυξημένη χρήση νέων τεχνολογιών, μη συχνή υποχρεωτική παρουσία, κ.ά) σε σχέση με άλλα ΑΕΙ/ΑΤΕΙ ήταν ο κύριος λόγος που το επέλεξαν οι φοιτητές (59%) και που διακρίνεται από τα συμβατικά ΑΕΙ (30%). Επομένως πρέπει τα συγκριτικά αυτά πλεονεκτήματα να διατηρηθούν κι ενισχυθούν (11%). Η λειτουργία του ΕΑΠ ως έχει εξυπηρετεί άτομα μεγαλύτερων ηλικιακών ομάδων με βεβαρυμένη καθημερινότητα και οικογενειακές και εργασιακές υποχρεώσεις, έλλειψη χρόνου, κ.ά.

7) Η καταλληλότητα ενός ΣΕΠ (συνεργαζόμενο εκπαιδευτικό προσωπικό) κρίνεται κυρίως από την ανταπόκριση στα καθήκοντά του, την ευρυμάθειά του, την ικανότητά του να εμπνέει και να προωθεί (72%). Οι φοιτητές, όπως οι ίδιοι έχουν επισημάνει σε σχολιασμούς τους συμπληρωματικά του ερωτηματολογίου, στο ΕΑΠ συνεργάστηκαν με διδάσκοντες που πραγματικά διέθεταν τις παραπάνω ιδιότητες και χάρη στη στήριξη των οποίων μπόρεσαν και ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους, υπερνικώντας διάφορα εμπόδια (υγείας, οικονομικής πίεσης, ανεργίας, προσωπικά και οικογενειακά προβλήματα, κ.ά.). Η αξιόπιστη διαδικασία επιλογής ΣΕΠ (π.χ. περίπου στο πρότυπο της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης), ήταν στοιχείο που προσέδιδε κύρος στο ΕΑΠ.

8) Η επικαιροποίηση της διδακτέας ύλης, στην ΠΣΠ 50 και γενικά στις θετικές επιστήμες του ΕΑΠ είναι οπωσδήποτε απαραίτητη, διότι τα βιβλία, γενικά, είναι παλιά (85%).Η έκδοση παραρτήματος –πιο πρακτική και οικονομική λύση από την επανέκδοση των τόμων εξαρχής- με συμπληρωματικό επικαιροποιημένο υλικό, θα μπορούσε να είναι μια εφικτή λύση. Θα πρέπει να συμπεριληφεί αναφορά σε πιο πρόσφατη νομοθεσία και νομολογία, ισχύουσες καλές πρακτικές και σε εξελίξεις σε συναφή θέματα (ίδρυση φορέων, όπως π.χ. του ΥΠΕΚΑ, μεγάλα έργα μεταφορών, όπως το μετρό της Αθήνας και το τραμ, η υπερδεκαπενταετής πλέον λειτουργία του Εθνικού Αερολιμένα στα Σπάτα, τα Ολυμπιακά Εργα, κ.ά.). Δεν θα έπρεπε να παραληφθεί αναφορά στη σύγχρονη εικόνα των αστικών κέντρων στην Ελλάδα και διεθνώς (οικονομική κρίση, μεταναστευτικό, κ.ά.) καθώς και στις προκλήσεις αντιμετώπισης.

9) Η ποσόστωση στη βαθμολογία διπλωματικών εργασιών θεωρείται τελείως άδικη πρακτική, η οποία προσβάλλει την αξιοπιστία του ΕΑΠ (86%).Κι αυτό διότι η ποιότητα της εργασίας και το μέγεθος της προσπάθειας των φοιτητών δεν μπορεί να υποτάσσεται σε τέτοιου ειδους στατιστικούς περιορισμούς -αγνοώντας αρχές και κριτήρια- αλλά και σε υποκειμενικές εκτιμήσεις περί πρόκρισης και επιλογής συγκεκριμένου μόνο αριθμού διπλωματικών εργασιών. Η διακύμανση της βαθμολογίας σε ένα Τμήμα, ούτως ή άλλως, δεν μπορεί να προβλεφθεί εκ των προτέρων και μπορεί να παρουσιάζει μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ ημερών εξετάσεων και από έτος σε έτος εξετάσεων διπλωματικών εργασιών.

10) Η εισαγωγή φοιτητών δεν πρέπει να γίνεται με κλήρωση διότι δεν συνάδει με αξιοκρατία (80%), ειδικά στην προπτυχιακή φοίτηση (10%). Δεδομένου ότι το μόνο εφόδιο σπουδών των υποψηφίων είναι προφανώς το απολυτήριο Λυκείου (εγκύκλιες σπουδές), θα πρέπει να τίθενται κριτήρια πρόκρισης και προτεραιότητας επιλογής, όπως ο βαθμός απολυτηρίου και δευτερευόντως η γνώση πληροφορικής και χρήσης νέων τεχνολογιών, η συναφής κατά το δυνατόν εργασιακή εμπειρία, κ.ά., με σκοπό τη διασφάλιση αξιοκρατίας και επιλογής του καλύτερου δυνατού έμψυχου υλικού.Η εκκαθάριση των βιογραφικών και των πιστοποιητικών απαιτεί την απασχόληση διοικητικού προσωπικού, αλλά προσδίδει αξιοπιστία και κύρος στη διαδικασία επιλογής, είναι αίτημα μεγάλης μερίδας ενδιαφερομένων (διδασκόντων και υποψηφίων φοιτητών) και κοινού στον Τύπο, στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, κ.ά. Πλέον, για πρώτη φορά καταργείται η κλήρωση στην επιλογή των φοιτητών στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο για το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017.

11) Ως προς την αξιολόγηση του διδακτικού προσωπικού από φοιτητές, υποστηρίχθηκε ότι ταυτόχρονα πρέπει να συντρέχει τόσο η συμπερίληψή της στη γενική αξιολόγηση των διδασκόντων, όσο και η εφαρμογή της σε όλα τα ΑΕΙ/ΤΕΙ (86%). Μια διαδικασία αντικειμενικής και υπεύθυνης αξιολόγησης μπορεί να προωθήσει την αυτοβελτίωση των διδασκόντων, την καλύτερη επικοινωνία με τους φοιτητές, την αναβάθμιση του επιπέδου σπουδών και την αποτελεσματικότητα και αξιοπιστία του ιδρύματος.

12) Ως προς τη μελλοντική πορεία του ΕΑΠ, υποστηρίχθηκε ότι η ταυτόχρονη μεγαλύτερη σύνδεση με την αγορά εργασίας και ενίσχυση του τομέα της καινοτομίας (85%) είναι η ενδεδειγμένη λύση. Η σύνδεση με την αγορά εργασίας, που συχνά προϋποθέτει την ύπαρξη καινοτομιών, πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα στους στόχους ενός τριτοβάθμιου εκπαιδευτικού ιδρύματος. Η παροχή γνώσης και τεχνογνωσίας θα αξιολογηθεί στην πράξη με

τη δυνατότητα απορρόφησης αποφοίτων του σε επιχειρήσεις ή σε ανάλογους φορείς της Ελλάδας ή του εξωτερικού.Η ανανέωση του προγράμματος σπουδών και η συνεργασία με πραγματικά ικανό διδακτικό προσωπικό που αποτελεί εγγύηση στον κλάδο επιστημονικά και επαγγελματικά και εμπνέει στην πρόοδο, στην έρευνα και στην καινοτομία, αποτελούν τους κύριους παράγοντες επιτυχίας για αυτό το σκοπό.

6. Δυνατότητες-προοπτικές

Το ΕΑΠ είναι ένα από τα μεγαλύτερα Δημόσια Ελληνικά Πανεπιστήμια (Εκπαιδευτική Πύλη ΕΑΠ). Σε ένα έτος περίπου (2017) συμπληρώνεται μία εικοσαετία από την ίδρυση του. Στο διάστημα από την πρώτη λειτουργία του στις αρχές του 21ου αιώνα μέχρι σήμερα, αποκτήθηκε χρήσιμη και πολύτιμη εμπειρία, άλλαξαν Διοικήσεις που η καθεμία άφησε το στίγμα της έμπνευσης και της παρέμβασής της, πραγματοποιήθηκαν αξιολογήσεις, επισημάνθηκαν ατέλειες αλλά και βελτιώσεις, διαπιστώθηκαν προβλήματα και ανάγκες αναβάθμισης, όπως και απαιτήσεις προς ικανοποίηση.

Αξιολογήθηκε και εκτιμήθηκε η έως σήμερα προσφορά, τόσο του εκπαιδευτικού, όσο και του διοικητικού προσωπικού, αξιοποιήθηκε ακόμη περισσότερο η πολυετής εμπειρία λειτουργίας του, η χρήση της πληροφορικής και των νέων τεχνολογιών, ενώ το πρόσφατο διάστημα το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο ευρίσκεται σε μία δυναμική φάση ανανέωσης των προγραμμάτων σπουδών του, του υλικού και του τρόπου παροχής της εκπαίδευσης.

Το άρθρο, με τη χρήση παραδειγμάτων και μετρήσιμων αποτελεσμάτων, μέσω έρευνας ερωτηματολογίου και μελέτη περίπτωσης τη θεματική ενότητα ΠΣΠ 50 του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών, εστιάστηκε σε σημεία αιχμής, όπως στην ανάγκη υιοθέτησης καλών πρακτικών και εισαγωγής νέων μεθοδολογιών και σε άλλα ζητήματα λειτουργίας και εξέλιξης. Σκοπός του είναι η συμβολή στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών τόσο του ΕΑΠ, όσο και του συνολικού συστήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Με βάση τις αντίστοιχες διαπιστώσεις το ΕΑΠ θα πρέπει να προχωρήσει σε συνολική αποτίμηση του έργου του, να αποκαταστήσει ορθές πρακτικές και να επιδιώξει την προσαρμογή στις σύγχρονες ανάγκες και στις προκλήσεις του σήμερα.Ειδικότερα απαιτείται:

-Αναστοχασμός και συνολική αποτίμηση έργου και αποστολής, με στόχο την καλύτερη ανταπόκριση στην αποστολή του, στο έργο του και στις ανάγκες της εκπαίδευσης, της επιστήμης, της τεχνολογίας, της καινοτομίας και της αγοράς εργασίας στην Ελλάδα και το εξωτερικό. .

-Μεγαλύτερη λειτουργικότητα ως προς εξυπηρέτηση και ικανοποίηση των αναγκών των φοιτητών.

-Εξωστρέφεια και πρωτοβουλίες συνεργασίας με ΑΕΙ/ΤΕΙ της Ελλάδας και του εξωτερικού και σύνδεση με την αγορά εργασίας.

-Ανταλλαγή εμπειρίας και τεχνογνωσίας με εγχώρια και διεθνή τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα.

-Εμφαση στην καινοτομία και στις νέες τεχνολογίες και προώθηση της χρήσης τους.

-Προσαρμογή στις νέες συνθήκες και ανάγκες της κοινωνίας, της οικονομίας, της αγοράς εργασίας και της επιστήμης, με πρόβλεψη των μελλοντικών.

-Μελλοντικός προγραμματισμός (βραχυπρόθεσμος, μεσοπρόθεσμος, μακροπρόθεσμος), στοχοθεσία και θέση προτεραιοτήτων.

-Συμπερίληψη προγραμμάτων σπουδών με αντικείμενο την οικολογική πολιτική, την εταιρική κοινωνική ευθύνη και την μέριμνα και τον σχεδιασμό για ΑμεΑ, όπως και θέματα μεταναστευτικής πολιτικής, κ.ά.

-Μέριμνα αποτροπής και αντιμετώπισης του ‘‘απρόβλεπτου παράγοντα’’.

-Οικοδόμηση ισχυρού brandname, που θα συμβάλει στην καθιέρωση του ΕΑΠ στον εγχώριο και διεθνή εκπαιδευτικό χώρο και σε δυνατότητα προώθησης περαιτέρω συνεργασιών και πρωτοβουλιών.

Βιβλιογραφία

ΕΑΠ (1999), Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός Πόλεων και Κτιρίων, Τ. Α, Α1, Β.

ΕΑΠ, ιστοσελίδα http://www.eap.gr/

Εκπαιδευτική Πύλη ΕΑΠ online.eap.gr